

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

A Szlovén Köztársaság elnöke Nataša Pirc Musar ünnepi beszéde az államiság napja alkalmából tartott központi állami ünnepségen

Ljubljana, 2023. június 24

Az elhangzott beszéd a mérvadó.

*Kedves állampolgárok,
a Szlovén Köztársaság lakosai,
mélyen tisztelt magasrangú vendégeink!*

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy az elnökükként intézhetem szavaim Önökhöz. Boldog vagyok, hogy olyan időszakban élhetek, amikor a szlovén történelem új mérföldkövéhez érkezett, amikor a nők is fontos szerepet vállalnak társadalmunk irányításában. Még sok ilyen mérföldkő áll előttünk. Mert nem szabad elfelejtenünk, hogy Szlovénia területén évszázadokon át nem volt magától értetődő a szlovén nyelv használata. Megpróbálták minket felaprózni, leigázni. Ennek ellenszegültünk és győztünk. Kiharcoltuk saját, független államunkat a múltban gyakran kedvezőtlen körülmények ellenére.

Mindez történelem – a mi történelmünk, amelyen keresztül értelmet nyer a jelenünk és a közös jövőnk felé tekinthetünk.

Sokan beszélgetnek a történelmi eseményekről. Ha történészek teszik ezt, az jó és mindennapi. A történészeknek szükségük van időre, hogy leírják és értelmezzék az eseményeket. Ehhez nincs szükségük a politikusok beavatkozására. A múlt eseményeinek értelmezésére tett politikai kísérletek általában érdekcsoportok, politikai pártok vagy akár egyének aktuális szűkkörű céljaik népszerűsítésére irányulnak.

Ez érvényes arra is, ha a párt diktálja a Szlovénia számára fontos történelmi eseményekről való megemlékezést. Ez olyan abszurd körülményekhez is vezet, amikor gyakorlatilag egyik napról a másikra bevezetnek egy emléknapot, majd ugyanilyen módon megszüntetik. A politikában nem szabad revansot venni. Az ilyen

cselekmények megosztanak, ne kötnek össze. Tükrözik a másként gondolkodókkal szembeni intoleranciát, azt az intoleranciát, amely mindent megenged, még a polgárháború sugallatát is. Milyen polgárháborút? Kinek a nevében? Kinek a számára? Világos-e valójában mindenkinek, hogy a polgárháború vérontást jelent? Ez a gondolkodás egy letűnt korszakot idéz, amikor Európát jövőkép nélküli politikusok vezették, a lakosság pedig állami vezetők nélkül maradt összeomlott gazdasággal. A negatív érzelmek valóságos táptalaja jött létre, amelyet megragadtak a populisták és a radikálisok. Az eredményeket ismerjük világháborús méretekben. Kulcsfontosságú azonban, hogy mi követi ezeket a történelmi viharokat és egy nemzet súlyos történelmi megpróbáltatásait.

Nelson Mandela, a világhírű dél-afrikai vezető több mint 25 évet töltött börtönben, mert ellenezte az apartheidet. Miután azonban kiszabadult a börtönből, és Dél-Afrika megszabadult a fehér felsőbbrendűségtől, elutasította és megakadályozta a fekete többség bosszúhadjáratát a fehér kisebbség ellen. Az ő akarata az volt, hogy egyesítsen és összekössön, nem pedig az, hogy megosszon.

Ezzel sok emberéletem mentett meg. Nelson Mandela tiszteletreméltó úriember volt, államférfi – nem politikus. Államférfi módjára értette meg a történelmet. Szeretném, ha Szlovéniában is ezt a történelemfelfogást látnám.

Vajon ezek alatt az évtizedek alatt, történelmünket faggatva, talán nem vettük észre, hogy az igazi, államhoz méltó kiút a történelem buktatóiból valójában az intimitás, az igazságosság és a szabadság közötti megbékélés?

Az intimitás azoknak a hozzátartozóknak a fájdalma, akik a háborúban vagy a háború után elveszítették szeretteiket. A fiát elvesztő anya fájdalma ugyanúgy fáj az egyik oldalon, mint a másikon – függetlenül attól, hogy ki melyik hadseregben harcolt. Annak a gyermeknek a fájdalma, akinek az apja nem tért vissza a háborúból, ugyanolyan mély, függetlenül attól, hogy az édesapja az egyik, vagy a másik oldalon állt. Az intimitás nem ismeri az egyenruha színét. Minden veszteség fájdalmát tiszteletben kell tartani és meg kell érteni.

Az igazságszolgáltatás egyfajta igazságtétel mindazok számára, akik hozzátartozóikat bírósági eljárás nélküli kivégzések vagy törvénytelen gyilkosságok során veszítették el. A bírósági eljárás nélküli kivégzések nem csupán a törvény durva megsértését jelentik; hanem nyilvános elítélés tárgyát kell, hogy képezzék, és azt is képezik, valamint a szlovén történelem tragikus időszakára való emlékezés részét kell képezniük.

A szabadság az a megingathatatlan felismerés, hogy anélkül, hogy határozott NEM-et mondtunk volna a fasizmusra és a nácizmusra, a megszállók igája, a haza feldarabolása és a tévesen alábecsült „kevésbé értékes nemzetek” megsemmisítése elleni küzdelemben elvesztett számtalan emberélet nélkül Szlovénia nem létezett

volna független entitásként 1945-et követően, és Szlovénia nem létezne független államként 1991 után. A történelem ebben a kérdésben egyértelmű és megcáfolhatatlan.

Intimitás. Jog. Szabadság. Három szó, amelyek nemcsak a múlt, hanem a jövő szavai is. Vissza kell térnünk ahhoz, amihez a legjobban értünk. Képesnek kell lennünk arra, hogy közös érdekeinkre összpontosítsunk; hogy örökre megőrizzük ezt a helyet a nap alatt, olyan államként, amelyért küzdenünk kellett; olyan történelemmel, amelyet nem szégyellünk, és amely minden bűncselekmény egyidejű elítélésén és a felszabadulásért vívott harc jelentőségének elismerésén alapul. Olyan nyelvel, amelyet szabadon használhatunk; olyan kultúrával, amelyet megteremtünk és ápolunk minden szempontból; a kisebbségek elfogadásával; és a jövőbe irányuló energiával.

Mindez azt jelenti, hogy befogadó társadalomnak kell lennünk, amely jelenlegi törekvéseinkkel kapcsolatban konszenzusra törekszik, és arra, hogy a jövőben learathassuk közös kötelezettségvállalásaink és a megvalósításukért vállalt felelősség gyümölcseit, nemcsak országunk polgárainak mai generációi, hanem az utókor számára is.

Prešeren az Áldomásban „barátokat” szólít meg „szívükben jót akarókat”. A szívükben jót akaró emberek nem gondolkodnak arról, hogy a másként gondolkodók eltávolításáról beszéljenek. Mi, akik a szívünk mélyén jót akarunk toleránsak vagyunk, idegenkedünk az ellenségeskedéstől – az idegengyűlölettől, a homofóbiától, a rasszizmustól és más intoleráns, embertársainkat fenyegető meggyőződésektől. Egy olyan világban, ahol jót akarunk, a nézeteltérés nem átok, hanem érték. A sokszínűség gazdagít minket. Mi, akik a szívünk mélyén jót akarunk tudjuk, hogy a nemek közötti egyenlőség és a nemzedékek közötti szolidaritás elengedhetetlen a társadalomban rejlő összes lehetőség kibontakoztatásához. Tisztában vagyunk azzal, hogy a kisebbségek és a kiszolgáltatott csoportok szerves részét képezik társadalmunknak. Egy olyan társadalomnak, amelyet közösen alkotunk mindannyian, a Szlovén Köztársaság polgárai, hozzájárulva közös jólétünkhöz.

Mi, akik a szívünkben jót akarunk tudjuk, hogy mindannyiunknak csak egy élet adatott. Az a helyes, ha azt teljes mértékben, kiteljesedve és biztonságban éljük. Az erőszakmentesség legyen mindenütt vezérelvünk – a fiatalok nevelésétől és gondozásától kezdve az oktatási rendszeren át az idősök otthonáig. Ne felejtjük el, hogy az állam nem valami elvont dolog – az államot mi emberek alkotjuk. Lélekkel, szívvel és érzelmekkel rendelkező emberek. Ezért kell mindannyiunknak, a különböző hatalmi pozíciókban dolgozóknak pedig különösen, emberbarát államra törekednünk.

A kompromisszumok nélküli jogállamiságra kell törekednünk. Olyan Alkotmánybíróságra, amely a szakmaiságra, az etikára és a feddhetetlenségre építi tekintélyét. Nem akarunk egyértelműséget vagy kétértelműséget, hanem azt akarjuk, hogy a szakmaiság legyen a bírák kiválasztásának és munkájának egyetlen kritériuma. Elkötelezettek vagyunk a magas színvonalú rendőrség mellett, amely mindannyiunk biztonságát helyezi a középpontba. Ezen kívül a magas színvonalú tűzoltóság mellett; tűzoltóink újra és újra bebizonyítják, hogy elkötelezettségükkel mennyire fontos részei a társadalomnak. Magas színvonalú haderőt akarunk, amely mindig és folyamatosan biztosítja, hogy történelmi vívmányaink, államiságunk ne kerüljön veszélybe.

Olyan magas színvonalú diplomáciára törekszünk, amely következetesen képviseli a Szlovén Köztársaság demokratikus normáit és értékeit a nemzetközi kapcsolatokban. Elkötelezettek vagyunk a nem kormányzati és humanitárius szervezetek mellett, amelyek felhívják a figyelmet a társadalmi problémákra, és segítséget nyújtanak embertársaiknak, amikor az állam – sajnos túl gyakran – kudarcot vall. Támogatjuk, hogy a sport mindenki számára elérhető legyen, mert csak így lehet olyan győzteseket képezni, akiket tegnap egységben ünnepeltünk, és akikre ma büszkék vagyunk, és holnap is támogatni fogunk. És támogatjuk a média és minden más független testület és intézmény zavartalan és független működését is. Minél többen vagyunk, akik jót akarunk a szívünk mélyén, annál könnyebb lesz mindannyiunknak elvégezni feladatainkat és hozzájárulni államunk alakításához – pontosan úgy, ahogyan azt szeretnénk és megérdemljük. Minden területen csupán a szakmai hozzáállás vezet professzionalizmushoz és minőségi munkához. Ez az alapja az önbizalomnak, amelyre Szlovéniának szüksége van a nemzetközi közösségben, ha hangosan és markánsan akarja képviselni érdekeit. Szlovénia azért örvendhet jó hírnévnek a nemzetközi közösségben, mert nem voltak hódító hadjáratai, nincs gyarmati múltja. Ma is gondosan ápoljuk a baráti kapcsolatokat más országokkal, különösen a szomszédos országokkal. Ezért látogattam meg már mind a négy velünk szomszédos országot. Nyílt, őszinte megbeszéléseket folytattam az ottani vezetőkkel, azokról a kérdésekről is, amelyekben nem értünk egyet, és azokról a kérdésekről, amelyek megoldásához további erőfeszítésekre van szükség.

Az érvek ereje, nem pedig az erő érve – ez az elv, amelyet követnünk kell. Határozottan elítélem és elutasítom az erőszakot a nemzetközi kapcsolatokban. Elutasítom a háborút, mint a nézeteltérések megoldásának módját – bárhol, beleértve Európát is. Oroszország háborús erőszakja Ukrajna ellen megvetendő cselekedet. Nem csak azért, mert felháborítóan sérti a nemzetközi jogot. Hanem azért is, mert az agressziót egy olyan ország követi el, amely az ENSZ Biztonsági Tanácsában betöltött állandó tagsága révén elsőként hivatott a nemzetközi béke és biztonság megőrzésére – ahogyan tette ezt a második világháború idején is, amikor szövetségesei voltunk a fasizmus és a nácizmus elleni harcban.

A Biztonsági Tanács új, nem állandó tagjaként Szlovénia erre mindig fel fogja hívni a figyelmet. Olyan Ukrainát szeretnénk, amely a lehető leghamarabb meg tudja kezdeni a konfliktus utáni újjáépítést, és amely a különböző nemzetiségű és nyelvű emberek közötti kapcsolatok kiépítése során is képes a demokratikus normák érvényesítésére.

A konfliktus utáni újjáépítési időszak nem csak Ukrajna számára lesz fontos. A demokráciába és az alapvető emberi jogokba vetett hitet illetően, Európa nincs jó helyzetben. Az Európai Unió tagállamaiban a közhangulat nem azt sugallja, hogy a közeljövőben jobbra fordulhatnak a dolgok. Éppen ellenkezőleg! A szélsőséges megnyilvánulások és a gyűlölet terjedése minden emberi lény méltóságát lábbal tiporja. De az a bizonytalanság, amelynek az Orosz Föderációban történt legutóbbi események nyomán tanúi vagyunk, sajnos még távolabb visz bennünket a stabil Európához és a stabil világhoz való visszatérésre irányuló erőfeszítésektől.

Legalább Szlovéniában elmondhatjuk – és erre büszke vagyok –, hogy a választók mindig felismerték, amikor veszélyesen közel kerültünk a szélsőségesség útjához, valamint veszélyesen eltávolodtunk a választott értékeinktől és az alkotmányban rögzített értékektől. A radikalizálódással mindannyian veszítünk, az Európai Unió pedig mindenképpen veszít. Az autokrata vezetők megosztott és széttöredezett Európát akarnak. Ezt Oroszország példáján látjuk. A szélsőséges és populista politikusok nem akarják látni az összkép jelentőségét. Nyilvánosan az országaik érdekeiről beszélnek, de úgy tűnik, hogy közben megfélemeznek az országaikban élő emberek érdekeiről. Az állam az emberek vagyunk, nem csak egy maroknyi vezető.

Az összkép a következő: Európa számára nincs választás. A világ diplomáciai térképén megbecsült szereplőnek kell lennie – világosan meghatározott értékeket képviselve. Ellenkező esetben magunkra maradunk. Az egymás közötti nézeteltéréseinkkel fogunk foglalkozni ... miközben a nagyhatalmak a saját útjukat járók. Egy megosztott és ezért a nagyhatalmak táncában erőtlén Európának nem lenne esélye érdekei érvényesítésére: ez egyaránt vonatkozik a nagy és a kis országokra. Csak az értékek határozott védelme biztosíthatja, hogy Európa tiszteletre méltó tárgyalópartner maradjon. Hadd emlékeztessem Önöket, hogy azokról az értékekről van szó, amelyekre a háború utáni Európa épült: ezek az emberi jogok és a demokrácia életformaként. Mindkettő előtt számos kihívás tornyosul, és ezeket közösen, konszenzusra törekedve és okosan kell kezelni.

A mesterséges intelligencia például óriási eszköz lehet a jelenlegi és jövőbeli kihívások megoldásához. Rossz kezekben azonban a félretájékoztatást és a valóság eltorzítását okozhatja. A mesterséges intelligencia az emberi intelligencia terméke, de nem helyettesítheti azt. Ha mégis – akkor mi marad nekünk? Ne problémát jelentsen tehát, hanem a megoldás részét.

A multilateralizmusnak második esélyt kell adni. A nemzetközi szervezetek minden tevékenységi területén, és akkor is, amikor a multinacionális vállalatokat

felelősségteljes magatartásra szólítjuk fel, hogy bevételeikből méltányosan járuljanak hozzá mindannyiunk közös javához. A profit soha nem fogadható el a siker és a cselekvés egyetlen irányadójaként. A siker mércéi ma és a jövőben nem csupán a gazdasági növekedési mutatói lesznek, hanem az olyan globális problémák, mint az éghajlatváltozás, az élelmezésbiztonság, az elöregedő népesség gondjaival kapcsolatos küzdelem sikere is. A jövőben az érték nem az lesz, hogy minél többet birtokoljunk, hanem hogy kevesebbet, de jobb színvonalon. Kevesebbet birtokolni, hogy több maradjon az utánunk jövőknek. Azoknak a gyerekeknek és fiataloknak, akikre ezt a bolygót hagyjuk. Őket minden nap a megoldás részeként kell figyelembe venni, nem csak akkor, amikor hangosak, és ránk szólnak. Az ünnepi program során kérésre egy kiváló környezetvédő és Szlovénia barátja is szólni fog hozzánk arról, hogyan tudunk mindannyian közösen hozzájárulni egy jobb környezethez.

*Kedves állampolgárok,
a Szlovén Köztársaság lakosai,
mélyen tisztelt magasrangú vendégeink!*

Ismernek engem. Elnök vagyok, de mindenekelőtt – Natasa. Nem hagyom, hogy ezt elvegyék tőlem. Natasaként tudom és érzem, hogy csak egy olyan ország, amelyet nem terhel a múlt, képes minden energiáját a jövő felé irányítani. És erre jól készen kell állnunk. Szlovéniánkban egységes csapatként kell készen álljunk, amelyben mindenki tudja, mi a feladata, és ahol mindenkitől felelősséget várnak el. Ugyanígy pedig mindenki méltányosan hozzájárulhat a közös, méltóságteljes jövőnkhez, teljes sokszínűségünkben.

Ezért kell előre haladnunk. Csak előre. Az újjal szembe kell nézni, meg kell érteni és kezelni kell, hogy közös javunkat szolgálja. Meg kell tanulnunk meghallgatni egymást, és meg kell állapodnunk olyan intézkedésekben és politikákban, amelyek felölelik mindazt, amiről beszéltem. És mindez valójában összefoglalható csupán két szóban: emberi méltóság.

Köszönöm Önöknek és őszintén gratulálok mindenkinek az államiság napja alkalmából!